

Cena ministra životného prostredia 2006

Pri príležitosti Svetového dňa životného prostredia, ktorý si verejnosť každoročne pripomína 5. júna, udelil László Miklós *Cenu ministra životného prostredia* v štyroch kategóriách – obciam, podnikom, občianskym združeniam, jednotlivcom a kolektívom na základe predkladaných návrhov a odporúčania osobitnej hodnotiacej komisie.

Obec Pruské v okrese Ilava

Predkladateľ: Občianske združenie Mikroregión Zdroje Bielych Karpát

Obec Pruské je členom Občianskeho združenia Mikroregión Zdroje Bielych Karpát, ktoré tvorí 12 obcí, miestni podnikatelia, ako aj vzdelávacie inštitúcie. V rámci svojich aktivít realizuje množstvo projektov so zreteľom na životné prostredie, napríklad *Zelený projekt* a *Zasad' svoj strom* či každoročnú súťaž *Záhradka roka*. V súčasnosti sa realizuje v spolupráci so Združením kresťanských spoločenstiev mládeže projekt *Mokrade v 1. stupni ochrany*. Ide o revitalizáciu rybníka s ohrozeným druhom karasom zlatistým a vytvorenie náučného chodníka v tomto biotope. Ďalší projekt *Zelená zóna* rieši úpravu okolia multifunkčného Komunitného centra s viacúčelovým ihriskom.

V obci je zavedený separovaný zber odpadu. Na jeho zefektívnenie pripravujú v spolupráci s ostatnými obcami v rámci mikroregiónu projekty na vybudovanie zberných miest a zriadenie kompostárne, ako aj projekt na spracovanie biomasy.

Čistota v obci je garantovaná pravidelnou údržbou, nízkym poplatkom za odvoz komunálneho odpadu a spoluprácou so záhrad-

nickým odborom Združenej poľnohospodárskej školy.

Pruské má vybudovaný vodovod, projekt kanalizácie a spracúva sa projekt regulácie vodných tokov, prečistili sa korytá miestnych tokov v spolupráci s Povodím Váhu.

V súlade s environmentálnymi aktivitami sa zmenila aj palivová základňa všetkých obecných budov z mazutu, či pevného paliva na plyn.

V.O.D.S., a. s., Košice

Predkladateľ: Krajský úrad životného prostredia Košice

Spoločnosť pôsobí v oblasti podnikania s odpadmi od r. 1991. Okrem úpravy, zhodnocovania a zneškodňovania odpadov poskytuje služby v oblasti odstraňovania a sanácie starých environmentálnych záťaží, ako aj nakladania s nebezpečnými odpadmi (vyše 200 druhov), zabezpečovania geologických prác a likvidácie starých banských diel, ako aj spracovania plánov likvidácie hlavných banských diel a lomov. V programe má tiež rekultivačné práce.

V oblasti nakladania s odpadmi patrí k najvýznamnejším biologická úprava odpadov znečistených ropnými látkami a uhľovodíkmi, služby v oblasti mechanickej úpravy odpadov, v zbere a zhodnocovaní elektronického odpadu a aktivity v oblasti nakladania s opotrebovanými pneumatikami. Firma patrí k najväčším spracovateľom tohto druhu odpadu na Slovensku. Spoločnosť V.O.D.S poskytuje celý rad služieb v oblasti odberu a prepravy zdrojov ionizujúceho žiarenia, v oblasti nakladania s odpadmi s obsahom PCB, zabezpečuje prepravu odpadu, ako aj trhacie, búracie a zemné práce. Zabez-

pečuje aj analýzu odpadov a poskytuje odborné poradenstvo a komplexné environmentálne služby a servis.

Slovenská inšpekcia životného prostredia (SIŽP)

Predkladateľ: Prezídium policajného zboru (Úrad justičnej a kriminálnej polície)

Slovenská inšpekcia životného prostredia má v súčasnosti šesť zložiek: vodohospodársku, ochrany ovzdušia, odpadového hospodárstva, ochrany prírody a krajiny, biologickej bezpečnosti, integrované povolovanie a kontrolu. Nezastupiteľné miesto má štátny dozor realizovaný prostredníctvom SIŽP. Za pätnásť rokov SIŽP vykonala viac ako 34 000 kontrol, uložila 8 900 pokút vo výške 275 mil. Sk. Zmenil sa obsah aj rozsah kontrolnej činnosti. Napríklad kontrola ochrany vôd sa rozšírila o riešenie zhoršenia a ohrozenia kvality vôd, ako aj o prevenciu závažných priemyselných havárií a dodržiavanie ustanovení zákona o chemických látkach. SIŽP rozšírila činnosť aj o kontroly zamerané na ochranu ozónovej vrstvy a kvalitu palív vrátane pohonných látok. Ďalej o odhaľovanie nezákonnej cezhraničnej prepravy odpadu a popri dodržiavaní zákona o ochrane prírody a krajiny veľkú pozornosť venuje aj ochrane ohrozených druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín podľa medzinárodného dohovoru CITES.

SIŽP plní aj významnú preventívnu funkciu, spolupracuje s orgánmi štátnej správy v rôznych oblastiach: napríklad so zložkami Ministerstva vnútra SR, s Colným riaditeľstvom, Národným inšpektorátom práce, Úradom verejného zdravotníctva, Hlavným banským úradom i mimovládnyimi organizáciami. Pracovníci SIŽP vykonávajú rozsiahlu prednáškovú činnosť a školenia pre orgány verejnej správy (úradu a obce), orgány činné v trestnom konaní, pre strážcov

ochrany prírody a krajiny i iné subjekty. Inšpekcia sa snaží zvýšiť zodpovednosť jednotlivcov a organizácií za stav životného prostredia a zvýšiť environmentálne a právne vedomie širokej verejnosti, preto sa usiluje poskytnúť občanom i podnikateľským subjektom čo najviac informácií o svojej činnosti.

Chemosvit, a. s., Svit

Predkladateľ: Ing. Milan Fecko, primátor mesta Svit

V čase, keď bol Chemosvit jedným z najvýznamnejších zamestnávateľov v regióne, začali sa tu vyhlasovať chránené územia. Z dôvodu ochrany životného prostredia sa výrobný program a investičný rozvoj firmy postupne menil. Svoje aktivity nasmerovala do spracovania plastov, na prelome 70. a 80. rokov boli výrobné programy založené na báze spracovania polypropylénu. Išlo o substitučné produkty, ktoré nahradili viskózne vlákna a fólie. Po privatizácii Chemosvitu v apríli 1994 sa postupne začali znižovať objemy niektorých vypúšťaných škodlivých látok až na nulu, napríklad sírouhlika, sírovodíka a etanolu, ako aj ostatných organických a anorganických zlúčenín.

Chemosvit, a. s., a jej dcérske spoločnosti akceptovali súčasnú environmentálnu legislatívu a zapracovali ju do koncepcie ďalšieho rozvoja firmy. V posledných rokoch sa reštrukturalizoval výrobný program smerom k environmentálne šetrnejším technológiám. Výrazne sa zmenila organizačná štruktúra, riadenie výroby, rozvoj technológie, ako aj príprava odborníkov i ostatných pracovníkov.

Občianske združenie Žitavská komunita, Vrábľa

Predkladateľ: občania mesta Vrábľa – sídlisko Žitava

OZ Žitavská komunita vzniklo r. 2003 a od svojho založenia mi-

moriadne aktívne pristupuje ku skvalitneniu životného prostredia v meste. Rozhodujúcim prínosom je realizácia projektu *Relaxačná zóna Park Žitava*. Viac ako hektárová zdevastovaná divoká skládka sa postupne mení na zelenú oázu v centre mesta. V spolupráci s Katedrou záhradníctva a krajinnej architektúry Poľnohospodárskej univerzity v Nitre vznikol projekt najväčšej parkovej plochy vo Vrábľoch. Združenie celý projekt financuje z vlastných členských príspevkov, firemných finančných darov, Európskeho sociálneho fondu a zo zdrojov štátnej správy a samosprávy.

História OZ Žitavská komunita, hoci nie je dlhá, je mimoriadne inšpiratívna. Jeho pôsobením sa pohľad na kvalitu života v meste radikálne, ale predovšetkým pozitívne zmenil a obohatil.

Pospolitosť pre harmonický život v Zaježovej

Predkladateľ: Peter Turza, Bratislava

Občianske združenie Pospolitosť pre harmonický život v Zaježovej sa už 11 rokov venuje v ťažkých podmienkach a s minimálnymi finančnými prostriedkami starostlivosti o životné prostredie. Napríklad recyklácii odpadu z okolitých obcí a rozvoju environmentalistiky prostredníctvom víkendových a letných kurzov. Umožňuje tak záujemcom o životné prostredie a ochranu prírody viac pochopiť i precítiť jej hodnoty aj pre ďalšie generácie.

Matúš Bystriansky, starosta obce Dolná Strehová

Predkladateľ: občianske združenie Tatry

V návrhu sa uvádza, že v mnohých mestách a obciach v súčasnosti badať masívnu likvidáciu zelene, no prístup Matúša Bystrianskeho je skutočne príkladom uvedomelého starostovania. Jeho

aktivity neopomenuli ani médiá, napríklad denník Pravda, v máji minulého roka si všimol 10 tisíc zasadených stromov v intraviláne i extraviláne obce Dolná Strehová na podnet jej starostu. Hlavným účelom je tvorba krajiny, výsadbou stromov sa vytvárajú výrobcovia kyslíka, vetrolamy a vzduchové bariéry.

Mgr. Karol Vasköi

Predkladateľ: Občianske združenie Modifikácia Edukacion Prorom – EPR 21

Mgr. Karol Vasköi ako pedagóg a riaditeľ materskej a základnej školy svojimi dlhoročnými skúsenosťami v maximálnej miere prispel k ochrane životného prostredia. Dlhé roky rozvíja environmentálnu výchovu detí a mládeže, a to najmä detí zo sociálne znevýhodneného prostredia. Pomáha rozvíjať všetky dostupné environmentálne programy, patrí medzi tých, ktorí si uvedomujú hranice a neudržateľnosť ekonomického rastu v prostredí reálne existujúcich obmedzených zdrojov. Z úprimného presvedčenia preto podporuje aktivity jednotlivcov, skupín i organizácií snažiacich sa nájsť udržateľné riešenia a aplikovať ich aj v dennej praxi.

Mgr. Vasköi aktívne sleduje zvýšenie aktivít a záujmu detí i dospelých o životné prostredie vo svojom okolí a regióne Gemer. Usiluje sa o zapojenie všetkých oblastí činnosti školy do plnenia environmentálnych cieľov spoločnosti. Postupné dlhodobé pretváranie škôl na environmentálne uvedomelé, aktívne a formujúce sa prvky spoločnosti je hlavným (vnútorným) poslaním Mgr. Vasköiho. Usiluje sa aj o splnenie primárnych podmienok projektu *Zelená škola*.

pokračovanie na s. 164

Cena ministra životného prostredia 2006

Pokračovanie zo s. 116

PhDr. Rudolf Gerát

Predkladatelia: Obvodný úrad životného prostredia v Čadci, Štátna ochrana prírody a Chránená krajinná oblasť Kysuce, komisia ŽP MV Čadca, primátori a starostovia obcí Kysúc, spoločnosť pre prírodu a krajinu ALCEDO

PhDr. Rudolf Gerát pôsobí v ochranárskom hnutí vyše 30 rokov, od r. 1984 je predsedom okresného výboru Slovenského zväzu ochrancov prírody. Napríklad v rámci dlhodobého programu *Priežračná Kysuca* zorganizoval komplexné kontroly čistoty tokov v povodí Kysuce za účasti ochranárov, správcov tokov a obcí. Tejto aktivite zostáva verný dodnes, mnoho jeho podnetov bolo predmetom opatrení úradov životného prostredia. V tomto roku sa podpisuje pod Dunajský regionálny projekt. Do procesu udržateľného rozvoja vtiahol aj predstaviteľov hospodárskych subjektov a verejnej správy.

Zorganizoval rad seminárov k aktuálnym otázkam o ochrane životného prostredia na Kysuciach, o ochrane ovzdušia, vodných tokov a o udržateľnom hospodárení v lesoch. Publicistickej činnosti sa venuje systematicky, propaguje aktuálne environmentálne problémy, pravidelne pripravuje informatívne materiály pre turistov. Za dlhoročnú publicistiku dvakrát získal i významné ocenenia Zväzu slovenských novinárov.

Inicioval spoluprácu s ochranárskymi organizáciami v susedných regiónoch Poľska a Česka.

Je jedným z iniciátorov záchrany kostola v zátopovej oblasti vodárskej nádrže Nová Bystrica, aj

vďaka nemu je dnes kultúrnou pamiatkou. Napriek pokročilejšiemu veku sa aktívne a podnetne zapája do ochranárskych podujatí. Od r. 1990 pracuje v Komisii životného prostredia mestského zastupiteľstva v Čadci, z toho 8 rokov bol jej predsedom.

Slovenská geologická rada

Predkladateľ: MŽP SR, sekcia geológie a prírodných zdrojov

Slovenská geologická rada je poradným orgánom ministra životného prostredia. Vyjadruje sa k otázkam rozvoja a propagácie geologického poznania v SR, k smerovaniu a koncepcii geologického výskumu, k zameraniu najzávažnejších geologických projektov a štátnej geologickej služby, ale aj k racionálnemu využívaniu a ochrane geologického prostredia. Samozrejme, nezabúda ani na závažné geologické problémy.

Hlavným dôvodom ocenenia je príspevok k riešeniu naliehavých otázok rozvoja geológie na Slovensku. K niektorým otázkam pripravovala Slovenská geologická rada ministrom životného prostredia kvalifikované a objektívne informácie, potrebné na prijatie náročných rozhodnutí.

Dobrovoľná požiarna ochrana SR

Predkladateľ: Slovenský vodohospodársky podnik, š. p.

Aj v tohoročných jarných mesiacoch postihli niektoré slovenské regióny povodne. Vzhľadom na rozsah zabezpečovacích prác bolo treba nasadiť okrem zamestnancov Slovenského vodohospodárskeho podniku a armády aj dobrovoľníkov z radov občanov. Zvlášť treba oceniť členov Dobrovoľnej požiarnej ochrany SR, ktorí pomáhali v najohrozenejších úsekoch toku Čierna voda v Trsticiach. Za mimoriadne ťažkých podmienok tu pomohli pri spevňovaní a navýšení ochranných hrádzí.

Spracovala
Marta Círanová

Deň Zeme v Suchej nad Parnou

Ústav krajinej ekológie SAV na prelome r. 2005 a 2006 participoval na riešení projektu Phare, CBC – Spoločný fond malých projektov SR a AT s názvom *Učíme sa navzájom*. Cieľom projektu bolo zrealizovať *Prírodné environmentálne laboratórium* zložené z *ekocentra, náučného chodníka a ekolaboratória*, ktoré by púťavou a názornou formou prispelo k zvyšovaniu environmentálneho vedomia nielen školopovinnnej mládeže, ale aj obyvateľov a návštevníkov obce Suchá nad Parnou.